

АЙЗЪК АЗИМОВ
ОТКРИТИЕТО НА УОЛТЪР
СИЛС

Превод от английски: [Неизвестен], 1979

chitanka.info

Не за първи път Уолтър Силс размишляваше, че животът е суров и безрадостен. Той огледа своята жалка лаборатория и горчиво се усмихна: да стърчи в тази мръсна дупка, да се препитава със случайни анализи на руда, едва заплащащи най-необходимите химически съоръжения, докато другите, които може би и на половина не струват колкото него, работят в крупни индустриални концерни и не познават никаква мъка.

Той погледна през прозореца към кървавите пламъци на залеза над Хъдзън и мрачно си помисли, че не се знае дали тези последни опити ще му донесат най-сетне слава и състоянието, към които толкова се стремеше, или всичко пак ще се пукне като сапунен мехур.

Незаклучената врата изскърца и зад нея се показва веселото лице на Юджин Р. Тейлър. Силс гостоприемно му махна с ръка и в лабораторията след главата се появи и Тейлър в целия си ръст.

— Привет, стари пияницо! — прозвуча гръмко и безгрижно неговият поздрав. — Как е работата?

Силс недоволно поклати глава.

— Завиждам ти, че така леко гледаш на живота, Джин. Нека да ти е известно, че работата е лоша. Трябват ми пари, а нямам.

— Е, а нима аз имам пари? — разсмя се Тейлър. — Но струва ли си за това човек да се огорчава? Ти си на петдесет и освен голо теме и огорчения те не са ти донесли нищо друго. Аз съм на тридесет и искам да запазя чудесните си кестеняви коси.

Силс се усмихна широко.

— И въпреки всичко аз ще се сдобия с пари, Джин. Имай търпение и ще видиш.

— Потвърждават ли се новите ти идеи?

— Да се потвърждават? Да, ти всъщност не знаеш всичко. Добре, ела тук и аз ще ти покажа какъв напредък съм постигнал.

Тейлър се приближи след Силс до масичката, върху която стоеше подставка с епруветки и в една от тях светеше с метален блясък около половин дюйм от някакво вещество.

— Сплав на натрий и живак, или както я наричат, натриева амалгама — поясни Силс. Той взе епруветка с надпис „разтвор на амониев хлорид“ и наля малко от него в другата епруветка. Натриевата амалгама моментално започна да се разпада на рохкава и гъбеста маса.

— Това — продължи Силс — е амониева амалгама. Амониевият радикал (NH_4) реагира тук като метал, образувайки съединение с живака. — Той изчака края на реакцията и изля натрупаната в епруветката течност, като обясни на Тейлър: — Амониевата амалгама е твърде неустойчиво съединение и поради това трябва да се действа бързо. — Той взе колбата със светложълт и приятно миришещ разтвор и напълни епруветката.

Под действието на разклащането амониевата амалгама изчезна; по дъното на епруветката сега се търкаляше само капка течен метал.

Тейлър се взря в нея, като отвори уста.

— Какво стана тук?

— Тази жълта течност е сложно производно на хидразина, което открих аз и нарекох амоналин. Още не съм извел формулата му, но това не е важно. Същността е в това, че амоналинът притежава свойството да отделя амония от амалгамата. Сега на дъното на епруветката е останал чист живак; амоният е преминал в разтвор.

Безразличието на Тейлър очевидно започна да възбужда Силс.

— Нима не ти е ясно? Намирам се на половината път към получаването на амоний в чист вид, което досега се смяташе за невъзможно! Решаването на подобна задача означава слава и признание, Нобелова награда и може би още много други неща.

— Виж, това да! — Погледът на Тейлър стана почтителен. — Не допусках, че това жълто нещо е толкова важно. — Той протегна ръка към епруветката, но Силс го спря.

— Аз още съвсем не съм свършил, Джин. Трябва да го получа под формата на свободен метал, но това още не става. Всеки път когато се опитвам да изпаря амоналина, амоният неизменно се разлага на амоняк и водород... Но аз ще го получа, ще го получа!

Две седмици след това Тейлър беше извикан срочно в лабораторията и се яви веднага, предчувствайки важни новини.

— Получи ли го?

— Получих го и това е нещо още по-значително, отколкото мислех! Работата обещава милиони — очите на Силс излъчваха екстаз. — Досега решавах задачата не от този край, от който трябва. Загряхах разтвора и амонякът се разлагаше. Този път използвах изстудяване. Получи се както при обикновения разтвор на сол, който при бавно замразяване дава пресен лед, а солта кристализира. За щастие

температурата на замръзването на амоналина е 18°C, така че силно изстудяване не е необходимо.

С театрален жест той посочи към стоящата в стъклен контейнер мензурка с бледи иглоподобни кристали, покрити от тънка мътно жълта ципа.

— А защо ти е контейнерът? — запита Тейлър.

— Наложил се да го напълня с аргон, за да може амоният — ето това жълто вещество върху кристалите амоналин, да се запази в свободен вид. Той е толкова активен, че реагира с всичко освен с инертните газове.

Тейлър потупа с възторг своя самодоволно усмихващ се приятел по гърба.

— Почакай, Джин, още не си видял главното.

Силс заведе приятеля си в далечния край на стаята и с треперещ пръст посочи друг контейнер, в който се намираше свитък жълт метал, блестящ, сияещ и искрящ.

— Това, приятелю мой, е амониев окис (NH_4O_2), получен от свободен метален амоний с помощта на абсолютно сух въздух. Той е съвършено инертен. Този запоен контейнер по-специално съдържа известно количество хлор и въпреки това не настъпва реакция. Окисът ще струва не повече от алуминия и може би дори по-евтино, а на вид изглежда много по-бляскав от истинско злато. Представяш ли си какви възможности крие това?

— Ама, разбира се! — възкликна Тейлър. — Ти ще завоюваш цялата страна. Ще успееш да създадеш амониеви украшения и амониеви съдове и още милиони други неща. А кой знае колко приложения ще намери това в промишлеността? Ти забогатя Уолт, ти забогатя!

— Ние забогатяхме — меко го поправи Силс, отивайки към телефона. — Трябва да се съобщи на вестниците. Искам веднага да почна да правя пари.

Тейлър се намръщи.

— Може би е по-добре това да се държи засега в тайна, Уолт.

— О, аз няма да споделям с тях тайните на производството. Ще им съобща само в най-общи черти самата идея. Освен това ние вече сме в безопасност, защото патентната заявка вече е във Вашингтон.

Силс грешеше! Следващите два дни се оказаха и за двамата приятели доста опасни.

Дж. Тсръгмъртън Бенкхед беше сред тези, които се наричат „промишлени царе“. Като ръководител на „Екми хромиъм“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“ той без съмнение беше заслужил тази титла, но за своята покорна и многострадална жена винаги беше просто жлъчен и винаги недоволен съпруг и особено много на закуска, а в този момент той закусваше.

Като шумолеше сърдито с вестника си, той отхапа един сандвич и изсъска.

— И този човек управлява страната! — Той посочи с отвращение едно тлъсто и едро заглавие. — Аз говорих и преди и отново ще кажа, че той се е побъркал. Той няма да се усмири...

— Джоузеф, моля те обади се жена му, — ти се изчерви. Не забравяй за кръвното си налягане. Знаеш много добре, че докторът не ти разрешава да четеш новините от Вашингтон, ако те нервират толкова. По-добре чуй какво ще ти кажа за нашата готвачка. Тя...

— Докторът е глупак, а и ти не си по-добра! — изръмжа Дж. Тсръгмъртън Бенкхед. — Ще чета всичко, което си искам, и ще се изчервявам, когато си искам. — Той поднесе към устните чашката и се намръщи, преди да пие от кафето. В този момент в очите му се хвърли бележката в долната част на страницата: „Учен е открил сурогат на златото.“ Чашката замръзна във въздуха и погледът му бързо се понесе по редовете: „... Новият метал, твърди ученият, ще надмине в много отношения хрома, никела и среброто, като материал за евтини и прекрасни бижутерски изделия. «Един чиновник, получаващ 20 долара на седмица — заяви проф. Силс, — ще се храни в амониеви чинии, които изглеждат по-скъпи от златните блюда на индийски набаб.» Не съществува...“

Но Дж. Тсръгмъртън Бенкхед не продължи да чете. Пред очите му се разлюляха руините на „Екми хромиъм“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“ и от това кошмарно видение чашката така заподскача в ръката му, че върху неговия панталон се разплиска горещо кафе.

Жена му разтревожено скочи.

— Какво става? Какво ти стана Джоузеф?

— Нищо! — изграка Бенкхед. — Нищо. За бога, остави ме на мира!

Напълно разярен, той изскочи от стаята, като предостави на жена си сама да търси във вестника какво би могло да го развълнува така.

В бара „При Боб“ на Петнадесета улица обикновено във всички часове на деня е пълно, но тази сутрин, за която става дума, тук имаше само четири-пет лошо облечени мъже, струпали се около затлъстелия и важен Питър Кв. Хорнсуогъл, който беше бивш конгресмен.

Както обикновено, Питър Кв. Хорнсуогъл ораторствуваше и темата му отново, както обикновено, беше свързана с неговата дейност в конгреса.

— Спомням си, че имаше аналогичен случай в конгреса, когато аз се изказах срещу този аргумент със следния протест: „Достопочтеният джентълмен от Невада в своята декларация изпуска предвид един твърде важен аспект на проблема. Той не отчита, че в интерес на всички американци трябва веднага да се заемем с машинки за белене на ябълки, тъй като, джентълмени, тези машинки определят бъдещето на овощарството като цяло, а овощарството на свой ред е основа на цялата икономика на великия и славен народ на Съединените щати на Америка.“ — Като направи пауза, той с една глътка отпи половин пинта бира и тържествуващо се усмихна. — Не се страхувам да ви кажа, джентълмени, че палатата на представителите отвърна на моята реч с буря от овации.

Един от слушателите възхитено поклати глава.

— Да можех така добре да си служа с езика! Вие сте цял сенатор!

— Да — подкрепи го барманът. — Просто е срамно, че ви провалиха на последните избори.

Бившият конгресмен потръпна и с голяма важност започна:

— От достоверен източник ми е известно, че в тази избирателна кампания подкупът е достигнал безпрецедентни... — той внезапно замлъкна и задържа поглед върху бележката на вестника в ръцете на един от своите слушатели. Издърпа вестника и в настъпилата тишина прочете съобщението. Когато отново се обърна към аудиторията си, очите му горяха. — Трябва да ви напусна, приятели мои. Срочна работа ме принуждава да отида в кметството. — Той се наведе към бармана и понижи гласа си до шепот: — Няма ли да се намерят у някого от вас 25 цента? Открих, че поради разсеяност съм оставил своя портфейл у кмета. Разбира се, ще ви върна парите още утре.

Като стискаше в длан дадената му неохотно монета, Питър Кв. Хорнсуогъл напусна бара.

В една малка и тъмна стаичка някъде в долния край на Първото авеню Майкъл Мегър, известен повече на полицията под изразителния прякор Майкъл-стрелецът, чистеше верния си револвер, тананикайки си някаква песен, лишена от мелодия. Вратата скръцна и Майк се обърна.

— Ти ли си Слепи?

— Да. — В стаята се вмъкна сбърчено човече.

— Донесох ти вечерния вестник. Фантетата все още мислят, че тази кражба е дело на Брегони.

— Така ли? Тогава добре. — Той отново се наведе над пистолета си. — Какво ново още?

— Някаква мръднала леля се самоубила. И нищо повече. — Той подхвърли на Майк вестника и излезе от стаята.

Майк се облегна назад и мързеливо прелисти вестника. Едно от заглавията му се стори интересно и той прочете кратката бележка под него. Като завърши четенето, той хвърли страниците на пода, запали цигара и потъна в размисъл. След това стана и отвори вратата.

— Хей, Слепи, ела тука! Имаме работа.

Уолтър Силс беше пиян от щастие. Горд като пуяк, той се разхождаше важно из лабораторията, опивайки се от току що придобитата слава. Юджин Тейлър, самият не по-малко щастлив, седеше и го гледаше.

— Как се чувствуваш като знаменитост?

— Като един милион долара; именно на такава цена ще продам тайната на металния амоний. Отсега нататък само ще жъна плодовете.

— Предостави практическата страна на въпроса на мене, Уолт. Още днес ще се свържа със Стейпълс от „Игъл стил“. Той ще плати добре.

Позвъни се и Силс се втурна да отвори.

— Тук ли живее Уолтър Силс? — запита посетителят, който беше едър мъж с надменно лице и зли очи.

— Аз съм Силс. Мене ли търсите?

— Да, наричат ме Дж. Тсръгмъртън Бенкхед. Представям „Екмихрониъм“ и „Силвър плейтинг корпорейшън“. Имам една малка работа с вас.

— Моля, моля! Това е Юджин Тейлър, моят съдружник. Можете да говорите пред него.

— Чудесно. — Бенкхед се отпусна тежко върху стола. — Смятам, че се досещате за причината на моето посещение.

— Вероятно сте прочели във вестника за металния амоний.

— Точно така. Дойдох да видя дали съществува такова откритие всъщност и ако е вярно да го купя.

— Можете да се убедите сам, сър. — Силс заведе магната до контейнера, напълнен с аргон и съдържащ няколко грама амоний. — Това е метал. А ето тук вдясно е неговият окис, който, колкото и странно да е, се оказва по-метален от самия метал. Именно него вестниците нарекоха „сурогат на златото“.

Тревогата, която обхвана Бенкхед, виждайки окиса, съвсем не се отрази върху лицето му.

— Дайте го тука — каза той.

— Не е възможно, мистър Бенкхед — поклати глава Силс. — Това са първите образци амоний и на неговия окис в света. Те ще отидат в музея. Ако искате, аз бързо ще ви направя точно същите.

— Ще трябва да направите това, ако разчитате на парите ми. Ще ми дадете доказателства и аз ще купя вашия патент за... Е, добре, за хиляда долара.

— За хиляда! — в един глас извикаха Силс и Тейлър.

— Твърде прилична цена, джентълмени.

— Приличната цена е един милион! — възмути се Тейлър. — Това откритие е златна мина.

— Какво говорите за един милион! Вие блънвате, джентълмени. Работата е там, че моята компания вече от няколко години разработва получаването на амоний и ние в момента сме пред прага на откриването му. За съжаление вие с някаква си седмица сте ни изпреварили и за да избавя компанията си от излишни грижи, аз съм готов да купя вашия патент. Но, естествено, вие разбирате, че в случай на отказ ние ще продължим своята работа и по собствен път ще получим метал.

— Ако направите това, ние ще ви дадем под съд — каза Тейлър.

— А пари за дълъг и скъп съдебен процес имате ли? — усмихна се подличко Бенкхед. — Знаете ли, аз разполагам с такива пари.

Въпреки това, за да ви докажа, че не съм дребнав, ще ви дам две хиляди.

— Вие чухте нашата цена — отвърна студено Тейлър.

— Моята цена е окончателна, джентълмени. — Бенкхед се готвеше да си тръгва. — Убеден съм, че като поразмислите, ще приемете моето предложение.

Като отвори вратата, Бенкхед откри една внушителна фигура, която жадно беше се залепила за ключалката и, естествено, пусна няколко благословии по неин адрес. Изненаданият конгресмен отскочи и като не можа да измисли нищо по-добро, започна бързо да се кланя.

С презрителен смях финансистът се отдалечи, а Питър К. Хорнсуогъл влезе, тръшна след себе си вратата и се изправи пред обърканите Силс и Тейлър.

— Този човек, скъпи джентълмени, е богат злодей и икономически роялист. Подобни предатели погубват нашата страна. Вие съвършено правилно отклонихте неговото предложение. — Той притисна ръка към необятната си гръд и благосклонно се усмихна.

— Кой сте вие, дявол да го вземе? — Като се отърси от своето вцепенение, запита раздражено Тейлър.

— Аз? — изненада се Хорнсуогъл. — Е-е... Но аз съм Питър Куинтъс Хорнсуогъл. Вие би трябвало да ме познавате. Миналата година бях член на палатата на представителите.

— Даже и понятие нямам за вас. Какво ви е необходимо?

— Господи! Ами аз прочетох за вашето забележително откритие и дойдох да ви предложа услугите си.

— Какви услуги?

— Ами, вие сигурно сте неопитни хора. С това ваше ново откритие няма да намерите мира от всякакви измамници като този Бенкхед например. Вие имате абсолютната нужда от практичен и познаващ живота човек като мене. Аз мога да поема всички делови въпроси и различни подробности, да се погрижа за...

— Безплатно, разбира се, а? — язвително се уведоми Тейлър. Хорнсуогъл трескаво преглътна.

— Е, естествено, аз мислех, че ми се пада известна част от печалбата на вашето откритие.

Силс, който до този момент не беше отронил нито дума, рязко скочи.

— Вън! Чухте ли? Вън, докато не съм извикал полиция!

— Е, е, професор Силс, моля ви, не се вълнувайте. — Хорнсуогъл заотстъпва към вратата, която Тейлър широко отвори, и излезе, като изруга под носа си, когато вратата се затвори зад него.

Силс изтощено се отпусна върху стола.

— Какво да правим. Джин? Той ни дава само две хиляди. Преди една седмица не смеех и да мечтая за такава сума, но сега...

— Глупости! Той само се прицелваше в нас. Слушай, аз веднага ще се свържа със Стейпълс. Ние ще се договорим с него, ще измъкнем колкото успеем, а ако после възникнат усложнения с Бенкхед... А, това впрочем вече е грижа на Стейпълс. — Той потупа приятеля си по рамото. — Нашите грижи фактически свършиха.

За съжаление той грешеше. Техните грижи едва започваха.

Един невзрачен на вид субект, вперил в тази сграда дребните си като синци очи и вдигнал яката на палтото си, стоеше от другата страна на улицата. Внимателен полицаи би познал в този субект Слепи Игън, но такъв наоколо нямаше.

— Чудесно! — промърмори Слепи. — Работата е сигурна. Долният етаж, прозорецът може да се отвори лесно с длето. Сигнализация няма и никакви подобни глупости. — Като изхъмка, той си тръгна.

Идеи имаше не само у Слепи. Питър К. Хорнсуогъл също износваше у своята масивна черепна кутия странни планове — планове, изискващи нелегални средства.

Не бездействуваше и Дж. Тсръгмъртън Бенкхед. Човек енергичен и както се казва, „предприемчив“, без въобще да е обременен от съвест, която да му пречи в неговата „предприемчивост“, той най-малко от всичко, разбира се, беше склонен да заплати един милион долара за тайната на амония. И поради това реши да навести един от своите малко необичайни непознати.

Това негово познанство беше твърде полезно, но въпреки това доста съмнително и Бенкхед предпочете да организира своето посещение с максимална предпазливост. Впрочем разговорът завърши за голямо удоволствие и на двете страни.

Разбудил се внезапно от неспокойния си сън, Уолтър Силс известно време се вслушваше напрегнато, а след това се изправи и побутна Тейлър. Отговорът, който получи, беше неразбираемо мучене.

— Джин, събуди се! Хайде, хайде, ставай!

— А? Какво има? Защо ме...

— Тихо! Слушай... Чуваш ли?

— Нищо не чувам! Какво ти е хрумнало?

Силс му даде знак да мълчи. Отдолу точно от лабораторията ясно се дочуваха някакви шумове.

Очите на Тейлър се разшириха и сънят му отлетя окончателно.

— Крадци! — прошепна той.

Приятелите тихичко се измъкнаха от леглата, наметнаха халатите си и по чехли се промъкнаха тихо до вратата, като Тейлър водеше с револвер в ръка. Те се спуснаха до към средата на стълбата, когато долу се разнесе изплашен възглас, а след това се дочу някаква неразбираема бъркотия. Изтреця счупено стъкло.

— Амоният ми! — отчаяно изкрещя Силс и като блъсна Тейлър, се спусна надолу.

Изпреварил с една крачка ругаещия си приятел, химикът се втурна в лабораторията и щракна осветлението. Върху пода две фигури прекратиха борбата си и замигаха, ослепени от ярката светлина. Тейлър ги взе на мушката си.

— Мръсна история — каза той.

Единият от биещите се се изправи някак си и поддържайки внимателно порязаната си ръка, все пак се изхитри да извие с достойнство в поклон едрото си тяло. Това беше Питър К. Хорнсуогъл.

— Без съмнение обстоятелствата изглеждат подозрителни — каза той, поглеждайки нервно неподвижното дуло на револвера, — но аз много лесно ще ви обясня всичко. Виждате ли, независимо на оказания ми тук груб прием аз успях да запазя приятелски чувства и към двамата ви. Поради това, че съм човек опитен и познавайки цялата низост на човешката натура, реших днес да понаглеждам вашия дом, тъй като забелязах, че не сте се погрижили да вземете предохранителни мерки. Представете си моята изненада, когато видях как през един от вашите прозорци се вмъква този подлец. — Той посочи към все още седящия на пода престъпен тип със сплескан нос.

— Без да се замисля, аз рискувах живота си за спасяването на вашето велико откритие. Нима не заслужавам награда. Не се и съмнявам, вие ще разберете сега, че аз съм неоценим за вас и ще преразгледате решението си.

Тейлър го изслуша с явна насмешка.

— Ох, здравата лъжете! — Разбира се, той не би спрял дотук, но в този миг издигна гласът си вторият грабител:

— Празни приказки, господине! Това тлъсто дрънкало ме клевети. Аз само изпълнявах едно нареждане, господине. Един побъркан ме нае да разбия сейфа ви. Аз само исках да спечеля честно нещо. Само да разбия сейфа ви, господине. Не съм искал да причиня на никого вреда. Но когато се готвех да пристъпя към работа, е, може да се каже, че се разгрявах, изведнъж виждам, че тук се вмъква с бормашината си това чучело. Влезе и веднага се нахвърли върху сейфа. Е, ясно е, че не обичам конкуренти. Хвърлям се значи върху него, а в този момент...

Но Хорнсуогъл го прекъсна с ледено високомерие:

— Интересно е дали ще повярват на гангстера повече, отколкото на думата на човек, който, смело мога да кажа, беше някога от най-известните членове на...

— Престанете и двамата! — викна им Тейлър, размахвайки заплашително револвера. — Аз сега ще повикам полицията и вие ще можете да я заблуждавате със своите басни. Как е, Уолтър, всичко ли е наред?

— Като че ли. — Силс беше завършил огледа на лабораторията. — Те са счутили само празни съдове. Всичко останало е на мястото си.

— Това е добре... — започна Тейлър, но се пресече.

На прага се появи някой с нахлупена до очите шапка. Неговият умело насочен пистолет мигом промени ситуацията.

— Хвърли оръжието! — нареди той на Тейлър, който без желание разтвори пръсти.

Новопристигналият огледа злобно цялата четворка.

— И така, налице са двама съперници. Това местенце става популярно!

Тейлър и Силс впериха тъпо поглед в него. Хорнсуогъл шумно затрака зъби. Първият нападател промърмори:

— Боже господи, та това е Майк Стрелеца!

— Да! — отсечено подхвърли Майк. — Майк Стрелеца. Мнозина ме познават и знаят, че не се страхувам да натисна спусъка, когато ми се поиска. Ей ти, плешивия, давай да видим какво имаш. Знаеш какво имам предвид — документите за фалшивото злато. Хайде! Броя до пет.

Силс бавно тръгна към ъгъла, където беше старият сейф. Майк направи крачка назад, за да му направи място и без да иска, блъсна с ръка полицата. Стъкленницата с разтвора на натриевия сулфат се олюля. Осенен от внезапна идея, Силс извика:

— Господи! Внимателно... Това е нитроглицерин!

Стъкленницата трясна върху пода и със звън се пръсна на парчета. Майк неволно изрева и подскочи. Тейлър веднага му сложи марка, а Силс бързо вдигна оръжието на Тейлър, за да вземе под прицел другите двама. Но от това вече нямаше нужда: използвайки суматохата, и двамата бяха изчезнали.

Впили се един в друг, Тейлър и Майк се търкаляха по пода. Силс отчаяно подскачаше около тях, търсейки удобен момент да установи контакт между револвера и гангстерския череп.

Такава възможност не се появи. Майк успя да нанесе удар на Тейлър в челюстта и се втурна да бяга. Силс стреля, но не улучи. Той не се опита да преследва Майк.

Струята студена вода възвърна съзнанието на Тейлър и той изстена.

— Какво да правим, Джин? Сега вече и нашият живот е в опасност. Никога не съм мислил за възможността от кражба. И защо ми трябваше да се свързвам с вестниците.

— Излишно е сега да говорим за това! Най-напред трябва да се наспим. Тази нощ те няма да се върнат повече. А утре ще отидеш в банката и ще предадеш документите на съхранение, което всъщност отдавна трябваше да направим. В три часа тук ще бъде Стейпълс, след което ние най-после ще можем да заживеем спокойно.

Химикът поклати меланхолично глава.

— От този амоний имаме само неприятности. Почти съжалявам, че го открих. По-добре щеше да бъде да си се занимавам с анализи на руда...

Той не промени това си схващане и на сутринта, докато караше старата си бричка към банката. Дори познатото приспиващо бръмчене

на мотора не стопляше душата на Силс. Мирното и монотонно съществуване беше подменено със страшни бъркотии.

— Богатството също както бедността си има своите проблеми — като сентенция си каза Силс, натискайки спирачката пред двуетажната и облицована с мрамор банка. След това внимателно се измъкна от колата, поразтърпка изтръпналите си крака и се устреми към въртящата се врата.

Той обаче не можа да стигне до нея. Двама от не най-добрите представители на човешката природа сякаш изпод земята израснаха от двете му страни и в ребрата болезнено го бодна нещо твърдо. Той беше отворил вече уста, но леден глас строго го предупреди:

— Тихо, плешивият, иначе ще си получиш заслуженото за вчерашната си шега с мен!

Силс трепна и замря, защото беше познал гласа на Майк Стрелеца.

— Къде са изчисленията — запита Майк. — Хайде, живо!

— Във вътрешния ми джоб — пресипнало измънка Силс.

Един от хората на Майк ловко измъкна от посочения джоб три-четири листчета.

— Те ли са, Майк?

Бегъл поглед и кимане.

— Те са! Всичко е наред! Плешивият, махай се! — рязък тласък и гангстерите скочиха в колата си и изчезнаха, а химикът безпомощно се просна върху тротоара.

Нечии добри ръце му помогнаха да стане.

— Нищо ми няма... — промълви той с усилие. — Просто се спънах и това е всичко. Не съм се ударил.

Той докуцука до банката и почти падна върху най-близката скамейка. Решително не беше създаден за подобен живот!

Впрочем той беше готов за случилото се. Тейлър беше предвидил подобно нещо. А и самият Силс беше забелязал, че зад него неотлъчно се движи някаква кола. И все пак в последния момент той така се обърка, че едва не провали цялата работа.

Като поразтърси тесните си рамена, той свали шапката си и измъкна от там скритите зад панделката й листчета. Да бъдат скрити те зад стоманената врата на хранилището беше работа за пет минути. След това Силс с облекчение си отдъхна.

— Интересно ми е — промърмори на себе си той — какво ще получат, когато се опитат да се възползват от откраднатите инструкции. — Той изкриви устни. — Сигурно хубав взрив ще се получи!

Когато се върна в къщи, Силс откри, че пред сградата се въртят трима полицаи. Тейлър му обясни лаконично:

— Охрана. За да избегнем повтаряне на вчерашното.

Химикът му разказа за своите приключения. Тейлър мрачно кимна.

— Е, сега край на всичко! След два часа ще се появи Стейпълз, а дотогава полицията ще ни полази.

— Слушай, Джин — каза внезапно химикът. — Това, което ме тревожи, е амоният. Не съм проверил неговата способност спрямо галванопластика, а нали това е главното. Какво би станало, ако се изложим пред Стейпълс?

— Хм... — Тейлър се почеса по брадата. — Тук си прав. Но ето какво ще направим. Нека за собствено спокойствие, докато той дойде, да направим един опит... па макар само с една лъжичка.

— Безобразие! — оплака се Силс. — Тези натрапчиви хулигани ни принуждават да действуваме прибързано и да използваме некоректни и ненаучни методи.

— Добре де, но най-напред да хапнем.

Като се нахраниха, те се заеха с работа. С трескава бързина беше монтирана една инсталация. Един куп със сребро беше напълнен с насипен разтвор на амоналин. За катод служеше стара и очукана лъжичка, а за анод — масата на амониевата амалгама, отделена от останалия разтвор с перфорирана стъклена преградка. За източник на ток използваха комплект от батерии.

Силс обясняваше оживено:

— Принципът е същият, както при медните покрития. Амониевият йон, след като получи електрически заряд, ще се устреми към катода, т.е. към лъжичката. При обикновени условия амоният би се разложил, но тук той е разтворен в амоналин. Амоналинът лесно се йонизира и отдава един кислород на анода... Това е теоретично. Сега ще го проверим на практика.

Той включи веригата. Тейлър затаи дъх. В първия момент сякаш нямаше ефект и лицето на Тейлър изрази разочарование. Но след това

Силс го хвана за ръкава.

— Гледай! — произнесе той със съскащ шепот. — Гледай анода!

И наистина, върху рохкавата повърхност на амониевата амалгама бавно се появяваха газови мехурчета. Приятелите прехвърлиха вниманието си върху лъжичката. Постепенно металната ѝ повърхност започна да потъмнява, а сребристо-белият оттенък започна да се променя в матовожълт. След около петнадесет минути Силс доволно въздъхна и изключи тока.

— Всичко е нормално!

— Изключително! Извади я, искам да я разгледам!

— Как така „извади я“! — ужаси се Силс. — Та нали това е чист амоний. В контакт с въздуха водните пари мигом ще образуват от него NH_4OH . Не, ние ще направим друго нещо. — Той домъкна до масата някакъв тежък апарат. — Това е компресор. Ще пропусна въздух през калциевия хлорид, а след това ще вкарам направо в разтвора съвършено сух кислород — четирикратен обем на азота, естествено.

Той пъкна хоботчето на апарата в съда и направо под лъжичката, след което бавно пусна струя въздух. Действието беше наистина магическо. В един миг жълтото покритие заблестя, засвети и заискри, поразявайки с необикновената си красота.

Като омагьосани двамата приятели наблюдаваха това чудо. Силс врътна крана и известно време двамата мълчаха. След това Тейлър с хрипкав шепот помоли:

— Извади я! Разреши ми да я пипна! Боже, каква прелест!

Силс почти благоговейно извади с щипка лъжичката.

Това, което последва, никой не можеше повече да обясни добре. По-късно дошлите на себе си репортери безмилостно измъчваха и двамата приятели, но нито Тейлър, нито Силс бяха в състояние да възпроизведат събитията от първите минути.

А ето какво стана. Веднага щом лъжичката се оказа на открит въздух, в носовете на приятелите удари най-ужасната от съществуващите някога отвратителни миризми — воня, която не се поддава на описание, немислима, невероятна и кошмарна, от която цялата стая се превърна мигом в ад.

Силс изпусна лъжичката. И той, и Тейлър кашляха, стенеха и се задушаваша; от повдигане просто им се разкъсваше гърлото, а от очите им неудържимо течаха сълзи.

Тейлър се хвърли към лъжичката и безпомощно се огледа. Вонята се засили, а той нямаше къде да пъхне лъжичката: при своите хаотични мятания те вече бяха обърнали съда с амоналин. Оставаше само един път за спасение и Тейлър се възползува от него. Като излетя през прозореца, лъжичката падна върху Дванадесетото авеню, направо в краката на единия от полицаите. Но на Тейлър вече му беше безразлично.

— Събличай се — изхриптя химикът, — дрехите трябва да се изгорят. След това да напръскаме лабораторията... Необходимо е нещо силно миришещо... Горена сяр, бромов разтвор.

Трескаво събличайки дрехите си, те не чува звънеца и почти не обърнаха внимание на човека, влязъл през незаключената врата. Това беше Стейпълс, лъв в човешки образ, „стоманеният крал“, висок шест фута. Още в същата секунда той изгуби цялата си величавост, хвърли се навън и Дванадесета улица получи неповторимата възможност да наблюдава зрелия и добре облечен джентълмен да се носи по нея с всички сили, задъхвайки се от ридания и тичайки да съблича и хвърля от себе си всичко, което му беше възможно да съблече.

В същото време лъжичката продължаваше своята пагубна работа. Полицаите отдавна бяха напуснали поста си и сега към физическите страдания на двамата неволни виновници за произшествието започнаха да се прибавят и душевните страдания, причинявани от идващия от улицата страшен шум.

От съседните сгради бягаха в паника мъже и жени. Без да спират, прелетяваха пожарни коли. Връщаха се обратно извиканите под тревога полицейски отряди.

В края на краищата Силс и Тейлър също прекратиха съпротивата си и като изскочиха от къщи само по гащета, се понесоха с най-голямата възможна бързина към Хъдзън. Те спряха едва след като се озоваха до шии във водата и вдъхнаха от благословения и неотровен въздух.

Тейлър погледна озадачено приятеля си.

— Но от къде е тази чудовищна миризма? Ти казваше, че съединението трябва да бъде устойчиво, а устойчивите съединения не миришат. Та нима миризмата не е резултат на изпарение?

— Ти някога мирисал ли си мускус? — жално изстена Силс. — Той мирише неопределено дълго време, като въпреки това фактически

не губи нищо от теглото си. Ние се сблъскахме с аналогичен феномен.

След това те замълчаха, всеки зает със своите мисли, и само с ужас потръпваха при леките подухвания на ветреца, донасящ слаба струйка амониеви изпарения. След това Тейлър тихо каза:

— Когато разберат, че цялата работа е в лъжичката и се доберат до корените на тази история, страхувам се, че ще ни съдят и... Дори може би ще ни затворят...

Лицето на Силс се опъна.

— Въобще да не бях откривал тази мръсотия! Тя ни донесе само бели. — Падайки окончателно духом, той громко зариде.

Тейлър печално го потупа по гърба.

— Хайде, хайде, ако се ориентираме добре, всичко не е чак толкова лошо. Това откритие ще те прослави и ти ще можеш да диктуваш условията си. Ще можеш да избираш между най-големите промишлени лаборатории на страната. А сигурно и някога ще получиш Нобеловата награда.

— Вярно е... — Силс вече отново се усмихваше. — И може би ще успея да намеря метод за неутрализиране на тази воня. Вярвам, че ще намеря.

— И аз се надявам — енергично го подкрепи Тейлър. — Да се връщаме обратно. Те вероятно вече са намерили начин да се отърват от тази лъжичка.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 28,29,30/1979

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.